

تورک یوردی

ناشری : تورک یوردی

مدیری : آق چوره اوغلی یوسف

ییل ۱۳۳۱ صای ۳ ۲ نیشان ۱۳۳۱ ییل ۴ جلد ۸ صای ۸۱

ای قوجا یازان! بوقای سوزو ایچون یازدیقلریمی نیجه بولدوگوز. سیزیک
کیبی بیزدهن (۲۳) اوسته usté لهر قارشیدیندا یا کیلمیش اولماییم یا کیلمیش
ایسه دوغرولتوگوز.

نیرم بولولو آب آرسونه

ترجمه حال

حسین زاده علی بک

۱۸۷۵ سنهسی صوک بهارنده ، اوزون آق صقاللی محترم بر اختیار ایله
اون بر اون ایکی یاشلارنده نحیف وجودلی برچوجق، قافقاسیا والی، عمومیهسی
بویوک کیناز میخائیل نیقولایویچک محترم یازی مامهسی اوکنده بولورلردی.
قولتوغنه یاصلانمش روس شهزاده سنک آرقه سنده ، نظرینک نفوذ وشدق
درحال کوزه چاربان چرکس البسهلی بر میرآلای آیاقدن طور یوردی . ایران
کاری یشیل صارینی ، دوه تویندن قولسز عباسیله احترامکار بر وضع آلان
اختیارک رجالینی ، میرآلای والی، عمومییه عیناً ترجمه ایتدی، « شیخ احمد
سالیانی، بویتیم چوجغک تفلیس ژیمناز قلاسیکلرندن بریسنه، محانا یرلشدیریلنهسی
استرحام ایدیور، دیدی. شیخ احمد سالیانی ، شرق تربیه سنه تبعاً حفیدیچون
مکتب اتخابخی ده جانشین شهزاده نک ده اراده سنه بر اقمشدی. ترجمان میرزا فتح
« ۲۳ » فورسجه [استاد] سوزو تورکجه اوسته usté — که : هه پینیک اوستونده
دیعه کدیر — سوزوندن آلینسا کدهک. اوسته دییه بیرایشده جوق بیلهن هه پیندهن
اوسته اولان آداما دیرلهر . آلی آلتیندا بیر جوق چراق بولونور . آغیر اولاراق
اوستا austa دیوروز، که یا کلپش دیر .

علی آخوندوف (۱) شیخ رجا سنی عیناً ترجمه ایتسه ، چو جفاک بر عسکر مکتبه قید ایتدیر یله جکندن قورقوردی. غرب حیات و تربیه سنک تأمین ایتدیکی جزوی سربستلک، قافقاس شیخ الاسلامک طوروننی برروس ضابطی اولمقدن قورتارمشدی.

میخائیل نیکولایویچک خصوصی اراده سیله تفلیس ملکی اعدادیسنه قید و قبول اولونان کوچوک چو جق ، صوکره دن بوتون تورکلره خیلی بویوک خدمتله ایفا ایدمک اولان حسین زاده علی بک در.

علی بک ، ۱۸۶۴ سنه سی شباطک ۲۴ نجی کونی باکو ولایتی داخلنده مایامه قصبه سنده دوغمشد. باباسی حسین زاده منلا حسین، تفلیس مسلمان مکتبنده معلمک ایدیوردی. والده سی قافقاسیا شیخ الاسلامی حسین زاده شیخ احمد سالیانی نک قیزی خدیجه خانمدر.

علی بک، تفلیس مسلمان مکتبنده اوچدورت سنه لک پک ابتدائی بر تحصیل متعاقب، روس ژیمنازینده داخل اولمش واوراده اون ییل قدر بولنه رق، علوم ریاضیه ایله روس، یونان، لاتین، فرانسوز و آلمان لسان و ادبیاتی و بر مقدارده تاریخ و جغرافیا تحصیل ایله مشدر. ژیمنازدن شهادتنامه آلدقندن صوکره، پترسبورغ دارالفنوننی علوم طبیعییه شعبه سنه کیرمش و ۱۸۸۹ سنه سی، دارالفنونندن ده اجازتنامه آلمه یه موفق اولمشدر.

علی بک، ده قافقاسیاده ایکن، دارالفنوننی بیتیردکن صوکره، استانبوله کیتیه یی قوریوردی. پترسبورغده بعض عثمانیلرله، از جمله روسجه تحصیلی ایچون کوندریلش مرحوم احمد سداد بکله طانیشوب کوروشمه سی، بو املنک قوتلنمه سی موجب اولمش؛ اجازتنامه یی آیر آماز، روسیه یی ترک ایدوب تورکیه یه کلش و مکتب طیه عسکریه یه قید و قبول اولونمشدر.

علی بکک استانبوله کله سی اجابانی، دوستلرندن دو قور عبدالله جودت بک شویله آکلاتیور: «او دییوردی که: بن تورکم، بن مسلمانم؛ تورکیه بر تورک

(۱) فتح علی آخوندوفک قیصه بر ترجمه حالی «تورک یوردی» نک ۱ نجی ییلنک ۱ نجی صایسنده انتشار ایتدی.

و مسلمان حکومتی در. بوحیثیئرله تورکیه هر دیگر وطندن زیاده وطم در. بو
وطنداشلیری، بو وطنی ای، پک ایی طانیمالی یم [۱].

علی پک، دها کوچوک ایکن بویوک باباسی شیخ الاسلام اقدی ایله عالمه
دوستی میرزا فتح علی نک فیضی تأثیرلری آلتنده بولمشد. شیخ احمد سالیانی،
ایران و قافقاس مسلمانلری آره سنده حالا انموذجلری بوسبوتون غائب اولمایلان
جدی، مدقق و متفکر دین عالمی ایدی. قافقاسیانک اداری ومدنی
مرکزنده یاشامق، اونی غرب افکار و علومیه ده آرز جوق تماسه کتیرمشدی.
قافقاسیا شیخ الاسلامنک افق رؤیتی خیلی کنیش، افکار و حیاته نظری ایی
ملایم و مساعده کاردی: اختیار شیخک مصاحبه سندن جوق ذوق آلدینی پک
سوکلی بر دوستی، قطعی بر حراندیش، قاتی بر وولته ری اولان میرزا فتح
علی آخوندوف ایدی... ایکی مدنیتمی تمیل ایدن شیخ ایله میرزانک اکثریا
دین و فلسفه اوزرینه جریان ایدن مصاحبه و مناظره لری، بیتوب توکنمک
بیلمزدی. علی، دها کوچوک ایکن ایجه آکلایامادینی بو مناظره لری دیکله مکدن
حظ دویاردی. فقط بویوک والده سی، میرزانک مقدساتدن لا ابالیته بحث
ایتمه سه جوق قیزاردی؛ کونلرده بر کون میرزانک جزای سزاسنی و یرمک
واودن اوغورسز آیاغنی کسمک ایچون، قپو آرقه سه بر صوپا بیله حاضرلا.
مشدی... هر نه دنسه صوپا قوللانیله مادی، میرزا ایله شیخک مناظره لری
دوام ایتدی، و علی بکک بو مناظره لردن، معلوماتنک تزیایدی نسبتنده آرتان
استفاده سی ده برکت ویرسین، کیلمدی.

اوزمانک قافقاس مکاتب ابتدایشه سنده تورکجه او قودیلمازدی. علمای اسلام
تورکجه کتابلره تنزل ایتیمورلر، تورکجه نک یازیلمایه دکرلی بر لسان اولدیفه
اینا تمیمورلردی. فقط عموم علمانک سویه سندن خیلی یوکسک طوران شیخ احمد،

[۱] احیای لایموت: حکیم ادیب علی پک حسین زاده. — «اجتهاد»، ایکنجی
سنه، نومرو: ۵

قرمباغ تورک شاعرلرینک اثرلرینی لذتله او قور و حتی رائف ک تورکجه شعرلر-
ندن، اشعارقارسیه دن زیاده ذوق آلدیغنی سولمک جراتکارلغنده بیلله بولنوردی.
غرب تعلیم و تربیه سی کورمیش میرزا فتح علی ایسه ، آنالسانک ده ، حریت
فکریه درجه سنده شدتلی برطرفداری ایدی؛ میرزا فتح علی، تیارولرینی هپ
قافقاس تورکجه سیله یازمیشدر. مدنیت لسانی آنجق عربجه و عجمجه صاییلان
برحیطدن یتشمش و صوکره روس محیه عرفانه آتیلمش علی بکک ژیمنازدن
عتباراً ، تورکجه یه ، تورکیه یه ، تورکلکه مربوطیت طویمه یه باشلامه سنده ،
بویکی بویوک قافقازلینک تأثیری شهبه سزدر .

علی بک ، پترسبورغه کلدیکی زمان ، پایتختک عالی مکتبلرنده لیتوادن ، قافقا-
سیادن ، قازاقستاندن کلش بر قاق مسلمان طلبه واردی ؛ بونلر آره صره
برلشیرلر ، قونوشورلر ، دینی و عرقی وحدتک ویردیکی محبتله بربرلرینه یاقین
بولنورلردی .

علی بک ، برطرفدن علوم طبیعی و ریاضیه درسلرینی منظمأ تعقیب ایتدیکی
حالده دیگر طرفدن السنه شرقیه شعبه سنک بعض درسلرینه ، خصوصیه شرق
و اسلام لسان و تاریخندن باحث درسره دوام ایدردی . معلم ژوقوفسکی نک عمرضیامه
دائر درسینی باشدن صوکنه قدر دیکله مشدر . علی بک ، روس دارالفنون
طلبه سی ایچنده دائما پک جانلی و پک حرارتلی اولان فکر جریانلرندن طیشده
قالامازدی ؛ او جریانلره قاریشدی . لکن او ، فطرة سساکن و ملایمیدی ،
قطعی و شدید عقیده لردن زیاده کنیش و معتدل افکاره تمایلیدی . سیاستک قبا
و خویرات غوغالرینه ، خونریز قومپولورینه ، انصافی صارصان هیجانلرینه
او شعر و فلسفه نک ، مطالعه و مصاحبه نک سکون و آسایشی ترجیح ایدردی .
اختلاجیلرک دائره لرینه یورو منر ، شدتلی مناظره لره انتراک ایتزدی ، حکمیات
و ادبیات تدقیق ایدن ، قونوشان محافله بولنوردی . ژیمنازده درس اوله رق
او قودیلان قدما و متأخرینک بویوک شاعرلرینی ، پترسبورغده ایکن ده مطالعه
و تدقیقه دوام ایتدی : هومره ی ، آریستوقانی ، ویرژیلی ، تاسیددی ، دانته یی ،
شکسپیری ، گوته یی ، شیللری ، بایرونی او قوددی . لکن مدنیت غربیه نک بوتون

بوداهی شاعرلری ایچندن علی بکک روحنه کی یاقین ومونس کلن کره اولمشدر. دها ژیمنازده ایکن گوته یی تجیلاً روسچه برمنظومه یازمایه قالمششدی : گوته یی طانیدیدندن بری ، فائوست علی بکک اینجیلیدر؛ گوته نک شعرلرینی آغزندن ، فائوست کتابخی آئندن دوشورمز . گوته نک سکون واعتدالی ، مساعده ومساعفه کارلنی، اصلا صارصلیمان آسوده کی روحی ، محیطنه قارشى برآز لاقیدلکی، اونک فطری احتیاج وآمالنه توافق ایتمش وعلی بک گوته یی کندیسنه مشق حیات اتخاذا ایله مشدر.

علی بکک استانبول طیئه عسکریه سنه دخولی، اورایه، جید ورايحه دار بر آوروپا هوای مدینسک اسمه سی کی اولدی . طیئه عسکریه ، عثمانلی مکاتب طایه سنک ائک یوکسکلرندن اولقله برابر ، آوروپا عالی مکتبلرینه نسبتاً عرفان عمومی جهتیله آشاغی وابتدائی ایدی. طلبه سنک جوغی آناتولی وروم. ایلی نک اوزاق وقارانلق ولایتلرندن طوبیلاشمش بومکتبده ، علی بک بر فجر شمالی کی پارلادی . بر آوروپا ژیمناز قلاسیککنده تعلیم وتربیه کورمش اولسی، آوروپا مراکز مدینه سندن بری اولان پترسبورغده دارالفنون طلبه لکی ایتمش بولونمسی، علی بکی معلومات عمومیجه آرقاداشلرندن چوق یوکسک طوتویوردی. السنه قدیمه ایله ادبیاتنه آشنا اولدقدن ماعدا ، آلمان، روس وانکلیز ادیبلرینی خیلی مطالعه ایتمش وشرق ادبیاتنه مستشرقلر نقطه نظرندن وقوف پیدا ایله مش بولونویوردی؛ اوسته سنه رسامدی؛ کمان چالیوردی. آرقاداشلرینک همان هپی دور قدیم ادباسنک اسم و رسملرینی آنجق کوچوک لاروسدن بیلورلردی ؛ روس افکار وادبیاتنه قطعاً بیکانه ایدیلر ؛ چوغنک غرب افکار وادبیاتنه وقوفلری ده آنجق فرانسز غرامر ولکتورلرینده هجهله نن پارچه لره منحصر قالمش ایدی. علی بک، استانبول مکتب طیه سنه غرب افکارینی، غرب ادبیاتی، غرب عرفان ومدنیتی، حاصلی غربی طایتمقده پروفیسورلرندن چوق خدمت ایتدی. آرقاداشلرندن دو قنور عبدالله جودتم بک، علی بکک مکتب طیه ده کی تأثیرلرینی شویله نقل ایدیور: « علی بک ساکت ، متفکر حالیه، اسرارانکیز

وضع عزالت پروریسیله اوزه ریمزه بر تأثیری اجرا ایده ردی . اودت ، او بر رسول الحق ایدی . « علی بک علوم ساحه سنده آرقاداشلرینه یکی افکار آچوب کوستردی . اوکنجه یه قدار مکتب طیه شاهانه ک Chimie Atomique دن خبری یوقدی . علی بک منده لایف سیستمی اوکرمدی . علی بک شرق علوم و ادبیاتندن ده باشقه دورلو بحث ایدیوردی ؛ مثلاً صرف شرق اصولیه اُز برتلین ، یاخود نحو و بلاغت تدقیقاتیه اوغراشیلان «رباعیات عمر خیام» ی آلمانلردن و ژووفسکی دن اوکر ندیکی اصول ایله او یله تشریح و ایضاح ایدیوردی . دی که آرقاداشلری پارماقلرینی ایصیریورلردی . عبدالله جودت بک ، دها طلبه ایکن نشرایتدیکی « رمضانہ باغچہ سی » عنوانی بر مجموعه ده ، علی بک عمر خیامه دائر مستشرقلردن طویلانه معلوماتی انتشار ایتدی . ع . ح امضاسنی طاشیان بو مقاله ، علی بک ایلک مطبوع اثریدر . عبدالله جودت بک کندیسسی ایسه بر « نعت شریف نبوی » یازمشدی !

علی بک ، حیات و افعالنده آوروپائی اولدقدن ماعدا خیلی ده اوریشینال ایدی . دهرین ، یکی ، کوزل ، نکته لی سوزلر سویلیوردی . آرا صیرا عثمانلیجه شعرلر یازیوردی . نثرلرنده فلسفه و ادبیاتی ، قدما و متأخرینی ، علوم و قونوی ، شرق و غربی بر برینه بک طاتلی مزج ایده بیلیوردی . علی بک علمی ، فضل ، اقتداری ، غرابتی کیت کیده مکتب طیه ده بر منقبه (Légende) حاله کچدی : متقبه وی علی بک ، دنیانک بوتون لسانلرینی ، علوم و قنونک هر نوعی ، ادبیات و صنایع نفیسه نک هر شعبه سنی تماماً احاطه ایتمش و تطبیقه موفق اولمش بر فوق البشر دی ...

علی بک ۱۸۹۵ سنه سی ا کمال تحصیل ایله طیب دیپلوماسی و یوز باشی رتبه سی آلمش ، حیدر پاشا خسته خانه عسکرینه مأمور ایدیلشدر . خسته خانه ده امراض جلدیه و افرنجیه قوغوشلرنده طیب متخصص معاونی صفتیه ایفای وظیفه یه باشلادی .

دوكتور على بك، برطرفدن خدمت رسميه سيله مشغول اولوركن ديكـر طرفدن چوق استعداد و محبتي اولان محرلگى ده براقپوردى: دها مکتبده ايکن نظماً ترجمه باشلاديني «ذاتوست» دن بر قاچ پارچهسى، کونهك سنه دوريهسى مناسبتيله و «اليانى» امضاييله معلومات رساله سنده باصيلوب چيقدى. هازى هابنه دن ينه منظوم اوله رق مترجم بر «نفر» اوڭى تعقيب ايتدى.

عثمانلى - يونان حربى اناسنده (۱۸۹۷)، دوكتور بوزباشيسى على بك تسالييه کونده ريلمشدر. حربى متعاقب استانبوله دونهرك ينه حيدر پاشا خسته خانه سنده خدمت ايتمش و ۱۹۰۰ سنهسى مسابقه امتحانى قازانوب مکتب طيئه عسکريه امراض جلدیه و افرنجيه معلم معاونلکنه تعيين اولونمشدر.

دور سابق، کونهڭى على بگى ده استانبوله راحت براقامش، اونك ولى عهد سلطنته منسوبتي غريب شهه سنه دوشمشدر: زواللى على بك بويوك ايدرله کلديكى استانبولى، دارالفنون طب شعبهسى معلم معاونلگنى ترك ايدوب اسكى وطنى اولان قافقاسيه ده دونمك مجبوريتده قالمشدر.

على بكك استانبوله قالماسندن، عثمانلى تورکلکك و مکتب طيئه شاهانهك نه غيب ايتديکنى بيله مرسه كده قافقاسيه به کلسيه قافقاس تورکلرى و عموم تورکلک چوق قازانمشدر. حسين زاده، تورکلکك الك نافع واک مشر خدمتلرني هيچ شهه يوق كه قافقاسيه ده ايکن ايغا ايتدى.

پتمة دى

صفص